

hint Misforhold, som saa haardt rammer disse Klasser, kunde undgaaes. Men medens det eneste virkelige Hjælpemiddel herimod kun vil være det, at søge at fremkalde et større Tilbud af Arbejde og at søge at mangfoldiggøre Arterne af Arbejdet saaledes, at det kan svare til de forskellige Gøner, de forskellige Kjøn og Aldre, har man tillige imod dette Samfundssønde anvendt mange, som jeg tror, meget smaa Midler, der neppe ville gjøre nogen synlig Nytte og i alt Fald ikke ville gjøre en Nytte, som svarer til de Kræfter og de Penge-midler, som i saa Henseende ere satte i Bevægelse. Ogsaa i det halve Aar, hvort Rigsdagen, trods de gode Forsætter ved Samlingen's Begyndelse, nu har været samlet, har der jo været ikke saa Vidnesbyrd om, at der ogsaa i Rigsdagen har været en saadant god Villie til paa forskellig Maade at komme de ugunstige stilledes Samfundsklasser til Hjælp. Vi have jo ikke blot set ikke saa Bevillinger paa Finansloven, som sigte til dette Maal, men vi have ogsaa i Dag til Behandling et Lovforslag angaaende en enkelt Klasse Bestillingsmænd, hvis Kaar trænge til at opbæjles, og endelig er der fremkommet nærværende Lovforslag, som ligeledes har dette Diemed. Jeg tror imidlertid, at det virkelig med Hensyn til dette sidste Middel, som man nu gennem en Fritagelse af Bygningsafgift vil bringe til Anvendelse, gjælder, at man ikke paa nogen Maade vil naae det, som tilsigtes derved. Jeg tror i alt Fald ikke, at det udenfor Kjøbenhavn vil have nogen stor Betydning, og naar det for Kjøbenhavn kan have Interesse, saa er det ikke paa Grund af Fritagelsen for Bygningsafgift, men væsentligen fordi man regner paa, at Kongen eller — som jeg haaber, det vil ske — Kommunalbestyrelsen vil eftergive den kommunale Stat, som paalignes efter de samme Grundsaetninger som Bygningsafgiften, nemlig Arealstaten, og som udgjør omtrent $2\frac{1}{2}$ Gang saa meget, som Bygningsafgiften. Ettersom jeg nu tror, at alle saadanne Midler kun forslaa lidt, og at Glæden ved disse Velgjerninger mere er hos dem, som bevillige Gaven, end hos dem, som modtage den, saaledes tror jeg ogsaa, at de, som virke til at bygge Jernbaner, at besaa Bratmarkerne med Sukkerroer, at anlægge

Bete, opdyrke Heber, udføre Bygningsarbejder eller at udvilde Industri og Handelsvirktsbimhed, idrotte Langt Meren til Forbedning af Arbejdernes Kaar og gaa langt grundigere til Verks end de, som ville forsøge paa dertil at virke ved de smaa Midler, der herskes tilinges i Forslag. Naar jeg siger smaa Midler, saa er det dog i Ubrigt en Sum af omtrent 100,000 Rd., som her tilsigtes uddelt af Statskassen til dem, der svare Bygningsafgift af de mindre Leiligheder, men (medens) Sagen i Ubrigt har været behandlet overmaade udførlig og grundig i det andet Thing, saa ere forekommer det mig, Forsparerne af dette Lovforslag gaaede temmelig let hen over det Spørgsmaal, hvilken Indflydelse Bygningsafgiften har med Hensyn til Husleiens Størrelse. Dette Spørgsmaal forekommer det mig ingenlunde er besvaret under de Forhandlinger, der ere foregaaede i det andet Thing, og jeg ønsker først at dvæle et Døbtid derved. Jeg vil saa Henseende forudsætte den Bemærkning, at naar jeg taler om Bygningsafgiften, taler jeg om den saaledes, som den er paalagt paa Bænder, i Kjøbstæderne og i Kjøbenhavn, men jeg tager ikke Hensyn til den ogsaa omtalte Arealstat, thi denne bør holdes ude fra Betragtningerne over Bygningsafgiften, saa vist som Bygningsafgiften er en Statsafgift og Arealstaten en Kommuneafgift. Nu stiller det sig — for at begynde med Kjøbstæderne — meget forskellig i de forskellige Kjøbstæder med Hensyn til det Antal Steder, der vil faae Gavn af denne Lov, naar den bliver vedtaget, saaledes som det foreligger. Der er som Tilfælde til Forhandlingerne i det andet Thing blevet omdelt en Oversigt over nogle saa Kjøbstæder, hvoraf det vil vise sig, hvor høit forskelligt Forholdet stiller sig baade imellem Byerne indbyrdes og lige over for Folkemængden i de forskellige Byer med Hensyn til Antallet af de Steder, der ville faae Gavn af Bygningsafgiftens Ophevelse saa vidt, som her foreslaas. Jeg skal supplere denne Oversigt med en Betæning fra den By, som særlig er mig bekendt, hvor Bygningsafgiftsummen af samtlige bygningsafgiftsbetragte Steder, der udgjøre mellem 900 og 1000 særskilt matrifulerede Eiendomme, for